

LA LECTORA DESACOMPLEXADA

TAL COM RAJA

L'Oliveret

EVA PIQUER

Una nit de lluna plena, Joan Oliver va tramuntar la cadena, lentament, sense dir re. L'exili el va portar primer a França i després a Xile, on va viure amb la seva dona, Concepció Riera, des del 1940 fins al 1947. A finals del 47, la Con (o Conette) va venir de visita a Barcelona. Va resultar ser un viatge sense retorn: en lloc de desfer ella el camí cap a Xile, va ser el poeta qui va acabar tornant a Barcelona. El 1948, Oliver va embarcar en el *Vinland* i va posar fi a l'exili. Poc després del seu retorn a Catalunya, Conxita Riera va morir de leucèmia.

Durant els mesos que va estar separat de la seva dona, Joan Oliver li va enviar trenta-set cartes. Aquelles lletres d'amor i d'enyor han estat ara publicades per la Fundació La Mirada, amb un pròleg d'Ignasi Riera, nebot del matrimoni Oliver, i una edició a cura de Miquel Bach.

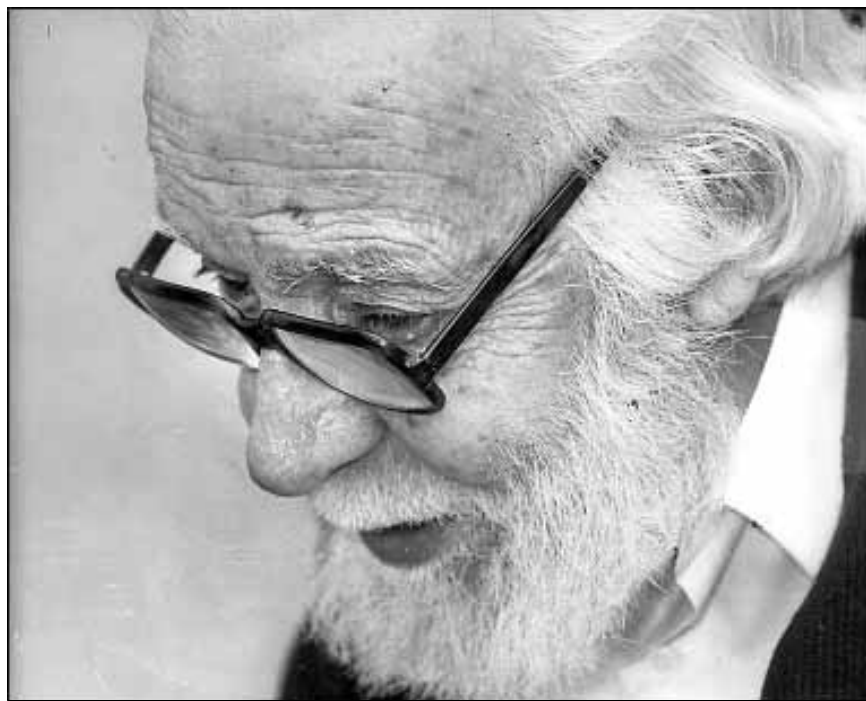
Són cartes, ja ho he dit, de marit enyorat. Són cartes escrites a raig, sense pretensions literàries i sense pensar que algun dia es publicarien. Són cartes de circumstàncies, que tenen un valor documental i que ens mostren un Oliver angoixat davant la perspectiva d'un futur incert. Però són, també, tan cursis i ensucrades (la distància fa aquestes coses), que no em puc estar de pensar que ell mateix (l'Oliveret, tal com s'autoanomena), en un altre context, n'hauria fet una paròdia.

Les cartes d'amor, per definició, tenen un destinatari únic. Justament per això, perquè no s'escriuen per ser publicades, té tan morbo llegir-les en forma de llibre. I justament perquè se n'han publicat tants, d'epistolari privats, ja no podem estar segurs que alguns d'ells no s'hagin escrit des de la certesa, o com a mínim la sospita, que tard o d'hora veurien la llum en lletra d'impresma. L'estiu del 1974, un Jean-Paul Sartre de seixanta-nou anys va confessar a Simone de Beauvoir: "Jo pensava que les cartes es podien arribar a publicar. En certa

manera, tenia el pensament secret que es publicarien després de la meua mort. Les cartes que he escrit equivalen a un testimoni de la meua vida". Altres, com Paul Eluard, eren menys exhibicionistes. El 1946, Eluard va suggerir per escrit a la seva exdona, Gala, que destruís les cartes que ell li havia enviat durant més de tres dècades: "Estic convençut que, igual que jo, penses que hem d'evitar deixar rastres de la nostra vida ínti-

l'àmbit privat gent acostumada a seduir el gran públic a través de la paraula escrita.

Izquierdo ha filtrat les cartes i ens en brinda només els trossos més sucosos. A diferència de certs epistolari originals, *Cartas de amor salvaje(s)* manté l'interès en tot moment. Però l'ombra d'Ana Rosa Quintana és allargada, i Paula Izquierdo ha tingut la mala sort de veure's afectada per la febre dels plagis. L'escriptora va uti-

S'ha publicat un breu epistolari de Joan Oliver

ma". Un desig no complert: Gala va conservar la correspondència i, després de la mort d'ella, les cartes van ser publicades.

Paula Izquierdo, autora de les novel·les *La vida sin secreto* i *El hueco de tu cuerpo*, estudia la correspondència amorosa de tretze escriptors a l'assaig *Cartas de amor salvaje(s)*, publicat per Aguilar. Diu que va triar escriptors perquè les seves cartes tenen el valor afegit de posseir un valor literari intrínsec, i també perquè resulta suggerent conèixer com seduïa en

litzar com a documentació l'obra *Delfina. La enamorada de Unamuno*, de Maria de las Nieves Pinillos, i com a tal la cita a la bibliografia. Pinillos, professora jubilada de la Universitat Complutense de Madrid, veu massa coincidències entre el seu assaig i el capítol que Izquierdo dedica a les cartes entre Unamuno i Delfina Molina, i ha denunciat el plagi. Posats a buscar plagis, em quedo amb un que admet ser-ho ja des del títol: *Assaig de plagi a la taverna*, de Pere Quart. Si ho preferiu, l'Oliveret.

Al pot petit...

LLUÍS LLORT

Entre d'altres, hi ha dues maneres de complicar la vida a un editor. Si som autors, encara que només sigui en grau de temptativa, complicar la vida a un editor vol dir complicar-nos la vida. Primera, presentar un original massa extens, allò que anomenem un *totxo*, de, posem per cas, 1.278 pàgines. I segona, presentar un original massa breu, un poema de, posem per cas, 14 paraules. Suposant que, per descomptat, les obres siguin bones (si no, l'editor no perdrà el temps pensant què fer-ne), passa que els *totxos* són cars d'editar i, segons el contingut, difícils de vendre, i que un sol poema, o un conte brevíssim, està abocat a buscar el seu espai natural en els sobrets de sucre més que no pas en els llibres. És clar que, en el cas de les obres breus, sempre es pot intentar reunir unes quantes peces més, del mateix autor o d'un col·lectiu. Això van fer fa pocs mesos els de la Fundació Caixa de Sabadell en editar *Insolacions*, un recull fruit de la iniciativa Nova Poesia Sabadellenca. Mireia Bonet, Jordi Falguera, Jordi Joan, Txell Martí, Sílvia Melgarejo i Marc Serrano van aconseguir, després de molts contratemps, publicar els seus poemes.

Quan no tenim prou coneixements (o potser sensibilitat) per valorar un treball artístic, potser el millor que podem fer és limitar-nos a un sincer "m'agrada" o "no m'agrada" i deixar al marge altres criteris.

Dels sis autors, Jordi Falguera és qui més m'ha agradat. No respecta les normes de la mètrica ni de la rima, però (potser per això) m'ha agradat. Algunes peces, més que poemes, per mi són contes breus. Una mostra: *Atac viking*. "Amb la ferma empena de la certesa / desballesto la porta a destrallades / i quasi sense mirar-te obro l'armari. // Tot fa una olor calenta de llençol / i làtex i es balucegen excuses. // Reconec que no serà el crim perfecte". I encara afegiré els dos últims versos del poema *Capvesprada*: "el vespre de llosa t'ofereix / immensos plats de nata negra".

I d'un novell a un clàssic. Pere Calders, protagonista de l'exposició *Calders. Els miralls de la ficció* (CCCB), va ser un mestre en la creació de narrativa breu, i molt breu, com ara *Cibernètica*: "He creat una màquina que ho fa tot", digué l'inventor amb un orgull molt comprensible. "I tu què faràs?", va preguntar-li l'amic. "Quan?". "Ara...". "Esperaré que la màquina m'expliqui per què l'he feta".»

Llàstima que obres com aquestes no tinguin dret a la individualitat. Com aquell conte de ciència-ficció, en què l'últim home de la humanitat està sol a casa quan, toc, toc... truquen a la porta. I així s'acaba. El conte. I l'article.

ARTFÒBIA

GUILLEM CIFRÉ

